

me misit: ne viderentur per ignorantiam excusari à peccato, subdit: Si non venissem, & locutus fuisset eis, peccatum non haberent. Itaque cum prædicantem me audierint, non habet quod excusent. Ne verò prætexet, dum mihi contradicunt de se gloriam querere, dicentes: Hic homo non est à Deo, & similia, subdit: Qui me odit odit, & patrem meum. Qui verò rursus dicere poterat, non debere se illi credere, sed Moyse potius, ostendit nullam eis superesse excusationem: quoniam diuina opera, quæ faceret, urgebant illos credere. Itaque quod sibi contradixerint nulla ignorantia, seu mero odio, quod excusari non possit factum esse, ait: Ita ut impleatur in eis quod scriptum est in persona christi Psal. 68. Quod significat hic sine vlla causa, nulloque; Christi demerito illos eum odisse. Cum autem venerit paracletus, quem ego mittam vobis à patre, spiritum veritatis, qui à patre procedit, ille testimonium perhibebit de me, & vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis.

Etsi me habuerint odio, cum venerit ille paracletus, quem ego mittam vobis à patre velint nolint ille testimonium verum de me perhibebit, quia spiritus est veritatis. Sed & testes adducit ipsos Apostolos, qui coram Iudæis dixerunt Act. 5. Obedire oportet Deo magis quam hominibus. Cum autem de spiritu sancto, quem ego mittam vobis à patre, aperte innuit processionem spiritus sancti à patre & filio.

CAPVT SEXTVMDECIMVM.

Christus discipulos suos super futuris consolatur persecutionibus, quod ipse quoque habiturus sit, ut paracletum ad eos mittat, quos & ipse agenda doceat, mundum arguat, & Christum clarificet, cuius nomine à patre quicquid voluerint petant, & consequentur, modò debite petant.

H† *A*Ec locutus sum vobis, ut non scandalizemini.
† *A*bsque synagogis faciet vos: sed venit hora, ut
omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se
præsta-

† Mat. 14. c

Marc. 13. b

Luc. 21. b.

† 15. q. 1.

cap. 1.

Tt 5

præsta-

CAP. XVI. EVANGELIUM

præstare Deo. Et hæc facient vobis, quia non nouerunt patrem, neque me. Sed et hæc locutus sum vobis, ut cum venerit hora, eorum reminiscamini, quia ego dixi vobis. Hæc autem vobis ab initio non dixi, quia vobiscum eram. Et nunc vado ad eum qui misit me, et nemo ex vobis interrogat me: quo vadis? Sed quia hæc locutus sum vobis, tristitia impleuit cor vestrum.

Nihil aliud docet Christus, quàm afflictiones, quæ discipulos manent, ne inopinatò superuenientes imparatos illos ad nihil tale cogitantes nimirum perturbent. Prædicat autem fore, ut à Iudæis excommunicetur. Hoc enim significat verbum Græcum ἀποκομᾶ γωγᾶρ, id est, synagogicè eiecere, interficiaturque ab ijs, qui se Deo cultum victimamq; offerre, obsequiumq; præstare Deo putabunt, hoc est, ut inquit Theophylactus, rem piam, Deoq; gratam facere. Hoc autem inquit, ab initio non dixi vobis, quia vobiscum eram. Non enim possunt filij sponsi, quandiu cum illis sponsus est, ieiunare, & mæstus esse. Nunc autem cum abeo ad patrem, visum est mihi eorum vos præmonere, quæ tamè mæstitia tantum vos affecerunt, vestram ex abitione mea commoditatè ignorantem, nempe paraclæti ad vos accessum: ad vos alioqui venturus est. Perperam igitur ait, qui cum me de discessu ad patrem rogare deberetis, ac mecum de eo consolari, vsque adeò contristamini.

Sed ego veritatè dico vobis, expedit vobis ut ego vadam. Si enim non abiero, paraclætus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos. Et cum venerit ille, arguet mundum de peccato, et de iustitia, et de iudicio. De peccato quidem, quia non crediderunt in me.

Fateor, ut ingenuè dicam, hunc locum maximè, quod atinet ad duo membra, de iustitia, & de iudicio, hæcenus non intellexisse, neque adhuc intelligere, quanquam in eo multum laboraui, neque apud aliquem legi quod mihi satisfaciât. Dicâ tamen vti potero, quod lector boni cõsulat, dum autem meliora ipse reperero, aut ab alio didicero. Quod inquit, arguet mundû de peccato: quam de quouis peccato intelligi possit, ut multi explicant,

cant, tamen de peccato affectatæ infidelitatis docet Christus, subdend: De peccato quidem, quia non crediderunt in me, siue vt Græci habent, non credunt in me. Certè in libris Regum de regibus impijs, quotienscunque dicitur, mortuus est, dicitur, mortuus est in peccatis, in quibus peccare fecit Israël: de peccato infidelitatis, & de idololatriæ intelligitur. Et 4. Reg. 10. de Iehu dicitur, quòd non recessit à peccatis Ieroboam, qui peccare fecit Israël, id est, idololatrare. Quòd enim de eo peccato intelligatur, declarant verba sequentia: nec dereliquit vitulos aureos, qui erant in Bethel, & in Dan. Et 4. Reg. 21. de Manasse dicitur: fecitq; malum in conspectu Domini. Quod de idololatria intelligi docent verba sequentia: iuxta idola Gentium, &c. Et paulo post scribitur: Insuper & sanguinem innoxium fudit Manasses multum nimis, donec impleret Ierusalem vsque ad os, absq; peccatis suis, quibus fecit peccare Iudam, vt faceret malum coram Domino. Indicant enim verba, quòd præter peccatum idololatriæ homicida erat. Dicit ergo Christus, quòd cum venerit spiritus, arguet & conuincet mundum, hoc est, carnales & mundanos Iudæos, de peccato, id est, de infidelitate. Siue quòd si malis nomine mundi alios carnales homines etiam præter Iudæos intelligere, nihil moror: nempe quia tantæ & tam apertæ veritati credere recusant, sed & eos qui credunt persequuntur.

De iustitia verò, quia ad patrem vado, et iam non videbitis me. De iudicio autem, quia princeps huius mundi iam iudicatus est.

Hoc August. in Ioannem exponit, quòd spiritus sanctus arguet mundum de iustitia eorū qui credunt, quòd ipsa fidelium comparatione infidelium est vituperatio, quando fidelium comparatione iniuste vixisse arguentur infideles. At sic exponendo, non video quomodo aptè coniungatur illa ratio naturalis: quia vado ad patrem. Theophilactus explicat: Arguet Iudæos de iustitia mea, id est, conuincet illos, palamq; ostendet, quòd ego cum iustus fuerim, & irreprehensibilis egerim vitam, iniuste occisus sum, & in eius iudiciū ad patrem vadam: neq; enim si iniustus fuisset, ad patrem ascendissem. Aliter Clarius

expc.

CAP. XVI. EVANGELIUM

exponit: Quòd iustus fuerim, inquit Christus, atq; omnino innocens, qui ob hanc iustitiam meam ab aspectibus hominum ad patrem sublatus profectus sim: cui rei testimonio erunt ea quæ in nomine meo per spiritus sancti aduentum fient. Tertium membrum, videlicet, arguet mundum de iudicio, id est, de iudicio huius mundi principe. Video autem vnum fortè suppleri posse, ac debeat, vt quidam interpretantur, & ἰδύχθον. Græcum pro κάρη γοσῶν, id est, accusari poni possit, vt sit sensus: quòd accusabit vitam de iustitia reiecta, quia me, qui sum iustitia, abiecerunt. Et arguet de iudicio neglecto: quia videlicet neglexerunt iustitiam & iudicium facere. Sed restat serupulus de causali quia, ideo nõ occurrit melior expositio, quàm Theophylacti. Fortè etiam intelligi potest, quòd arguet mundum, id est, Iudæos, de iudicio, id est, quòd iniquè me morti adiudicauerit, dicentes: Reus est mortis. Arguet autem de eo, quoniam princeps mundi iudicatus est, & damnatus per mortem meam. Quod abundè spiritus sanctus arguet & ostendet, quando post missionem eius palàm erit videre in nomine CHRISTI crucifixi dæmones torqueri, palamq; discipulis eius & seruis subijci.

† De cõ- *Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare*
 fecr. dist. modò. † *Cùm autem venerit ille spiritus veritatis, doce-*
 5. cap. *bit vos omnem veritatem. Non enim loquetur à semet-*
 Saluator. *ipso, sed quæcumque audiet, loquetur, & quæ ventura*
sunt, annunciabit vobis. Ille me clarificabit, quia de meo
 † Matth. *accipiet, & annunciabit vobis: † Omnia quæcumque habet*
 11 g. *pater, mea sunt: propterea dixi: Quia de meo accipiet, &*
 Luc. 10. f. *annunciabit vobis.*

Facit hic locus aduersum eos, qui nihil Christianis de necessitate credendum putant, quod in Euangelio non contineatur. Quia inquirunt: sufficienter nobis credenda omnia proponuntur in Euangelio à Christo. Contra quos facit hic locus: quia instante Christi passione nondum planè spirituales Apostoli multorū incapaces erāt, quæ Christus pollicetur se à spiritu voluntatis accepturos, qui eos docebit omnem veritatem, siue vt Græca habent, deducet in omnè veritatem. Constat ergo multa à spiri-

à spiritu sancto post eius missionem credenda nobis & facienda accepisse Apostolos, quæ scripta non sunt in Euangelio. Neque enim omnes scripserunt, sed Ecclesias suas per manus tradenda docuerunt. Mitto hic innumeras antiquissimorum sanctorum & conciliorum sententias, quod alibi reperiatur, & prolixiora essent, quàm decet scholastem. Quemadmodum autem nihil locutū esse, nisi quod à patre acceperat, antè dixerit, ita spiritum nihil eos docturum, nisi quod ab ipso accipiet: & què admodum ipse patrem clarificauit, ita inquit spiritus clarificabit me: quia de meo accipiet, & annūciabit vobis, id est, nihil diuersum à me docebit, sed ea quæ à me acceperit, omnia per vos loquetur, & faciet, meq; glorificabit. Nam per vos in nomine meo miracula faciet. Dicendo autem se à patre accepisse, & à se spiritum, non distinctionem facit bonorum, sed cōmunionem potius. *Modicum & iam non videbitis me, & iterum modicum & videbitis me, quia vado ad patrem.* Dixerunt ergo ex discipulis eius ad inuicem: *Quid est hoc quod dicit nobis: Modicum & non videbitis me, & iterum modicum, & videbitis me, & quia vado ad patrem? Dicebant ergo: Quid est hoc quod dicit: Modicum? Nescimus quid loquitur. Cognouit autem Iesus quia volebant eum interrogare, & dixit eis: De hoc quæritis inter vos, quia dixi: Modicum, & non videbitis me, & iterum modicum, & videbitis me. Amen amen dico vobis, quia plorabitis & flebitis vos, mundus autem gaudebit, vos autem contristabimini: sed tristitia vestra vertetur in gaudium.*

Cum ex his verbis offenderentur discipuli, quod ea capere non possent, declarat illis Christus, quid sibi velint. Amen amen inquit dico vobis: quia plorabitis & flebitis, cum iam me non videbitis, sed planè mortuum credetis: interim verò mundus gaudebit, id est, Iudæi cum principe mundi diabolo exultabunt, tanquam deum victores: vos autem inquit, contristabimini, sed ad tempus. Nam tristitia vestra vertetur in gaudium, cum me rursus resuscitatum videbitis, non longo post tempore, triduum videlicet, hoc est enim quod aiebat: & iterum modicum, & videbitis me.

†26. dist.

cap. Ieiunium.

Iere. 31. c.

Iaco. 4. c.

Mulier cum parit, tristitiam habet, quia venit hora eius: cum autem peperit puerum, iam non meminit pressuræ propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis, iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis. Et in illo die me non interrogabitis quicquid.

†Supr.

14. b.

Matt. 21. c

Marc. 11. c

Luc. 11. b.

Iaco. 1. a.

†1. Io. 1. b.

Amen amen dico vobis: † Si quid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis. Usque modo non potestis quicquam scire in nomine meo. Petite, & accipietis, † ut gaudium vestrum sit plenum.

Exemplo mulieris parturientis ostendit breuem fore

illorum tristitiam. Nam quemadmodum parturiendo

multum angitur ac laborat mulier: cum autem enixa est,

ac peperit puerum, iam non meminit pressuræ, quia natus est homo in mundum: ita Apostoli in triduo mortis Christi fuerunt tanquam mulier parturiens. Parturiebant enim dolores, quæ parturientes censebant, donec per resurrectionem ad vitam immortalem regeneraretur Christus. Cum autem natus est homo in mundo, id est, in mundi salutem resuscitatus Christus, tunc tristitiæ prioris non meminerunt, conuersæ in gaudium inauferbile. Quod autem hominem natum in mundo Christum suscitatum interpreter, facit, quod Paulus Act. 13. de resurrectione Christi loquens, allegat locum Psal. 2. Ego hodie genui te, dicens: † Et nos vobis annunciamus eam quæ ad patres nostros repromissio facta est: quoniam hanc Deus adimpleuit filiis vestris, resuscitandi Iesum, sicut & in Psalmo 2. scriptum est: Filius meus es tu, ego hodie genui te.

*Act. 13. d

Hæc in prouerbis locutus sum vobis. Venit hora, cum iam non in prouerbis loquar vobis, sed palam de patre annuntiabo vobis. In illo die in nomine meo petetis: & non dico vobis, quia ego rogabo patrem de vobis. Ipse enim pater amat vos, quia vos me amastis, & credidistis, quia à Deo exiui. Exiui à patre, & veni in mundum, iterum relinquo mundum, & vado ad patrem.

Hoc ænigmaticè & obscurè hætenus locutus sum: at iam non obscurè, sed palam ac planè de patre vobis loquar,

loquar, cui tam chari estis, vt posthac apud eum intercessore me opus non habeatis. Quippe quos etiam pater diligit, ideo tamē, quia ab eo me exiuisse credidistis, & me iuualtis. Hæc est enim vera causa, quare vos pater amat. Si igitur eius ab amicitia excidere non vultis, curate vt me semper ametis.

Dicunt ei discipuli eius: Ecce, nunc palam loqueris, & prouerbum nullum dicis, nunc scimus quia scis omnia, & non opus est tibi, vt quis te interroget, in hoc scimus quia à Deo existis.

Sublatis prouerbis, & omisissis parabolis, aperta te nunc dicere cognoscimus, imò quòd omnia noueris, etiam futura, quæ nos torquere possent. In quo nos ad tuam agnitionem omnes adducis, vt verè sciamus te à patre exisse. Apertum enim deitatis iudicium est, futura & occulta nosse, & reuelare secreta.

Respondit eis Iesus: Modò creditis. † Ecce venit hora, & iam venit, vt dispergamini vnusquisq; in propria, & me solum relinquatis: & non sum solus, quia pater mecum est. Hæc locutus sum vobis, vt in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis, sed confidite, ego vici mundum.

† Matth.
26. c.
Mar. 14. c
Zach. 13. c

Quia dixerant se iam abundè credere, & iam sibi ob hanc fidem nimium fidere incipiebant, prædicit illis Christus, quàm mox imbecilla sit eorum futura fides, & breui fore, vt eo relicto solo, id est, omni humana ope destituito (quia semper illi pater adest) vnusquisq; salutis propriæ consulat. Hæc autem inquit, locutus sum vobis, vt quemadmodum ego vici mundum, ita speretis per me de eo parta victoria pacem & quietem vos habituros, vt cunque interim vos mundus affligat, & opprimere tentet.

CAPVT DECIMUMSEPTIMUM.

CHRISTVS oratione sua à patre petit sui claritatem, & operum suorum manifestationem & exaltationem, discipulorum, & per eos credentium in fide confirmationem, & illorum in fine glorificationem.

Hæc